

ВИМЕЛБУХ – СТАРА/НОВА ОБРАЗОВАТЕЛНА ТЕХНОЛОГИЯ

Маргарита Тодорова Терзиева
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас

WIMMELBUCH – OLD/NEW EDUCATIONAL TECHNOLOGY

Margarita Todorova Terzieva
„Prof. Dr. Asen Zlatarov“ University – Burgas, Bulgaria

Abstract: *Wimmelbuch is a visual genre of children's literature and is addressed to children under school age. Its reception in a number of countries /Germany, Sweden, Great Britain, Russia, Poland/ influences the pedagogical aspects of literary education. The presentation indicates good pedagogical practices and gives methodological ideas for its application as an educational technology in Bulgaria.*

Keywords: *wimmelbuch, love for books, imagination*

Въведение

Съотношението между текстуалното и визуалното се превръща в злободневен проблем на литературата за деца и юноши, като дава отражение и върху педагогическите аспекти на литературното обучение. Визуалните жанрове заемат все по-голямо място в живота на децата от предучилищна и учениците от начална училищна възраст. Това налага известно теоретизиране и прагматично декодиране на новите понятия, свързани със секвенционалните изкуства.

Предмет на анализ в тази разработка ще бъде вимелбухът¹, който вече е част от духовното обкръжение на подрастващите, на тяхната семейна и приятелска среда.

История

С този термин се обозначава детска картинна книга, която съдържа множество илюстрации и визуални ефекти. За родоначалници на този жанр е прието да се назовават двама фламандски художници – Питър Брьогел-Стария и Йеронимус Буш.

Фиг. 1. Предшественик на вимелбуха – картината „Детски игри“ на П. Брьогел

Картината „Детски игри“ (1560)² на Питър Брьогел, поместена по-горе, дава представа за всички особености на вимелбуха: самостоятелен избор на сюжетен център, групиране и

¹ Wimmelbuch или Wimmelbilderbuch (нем. *Wimmeln* – гъмжа ; *Bilder* – картинки ; *Buch* – книга),

² [https://en.wikipedia.org/wiki/Children's_Games_\(Bruegel\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Children's_Games_(Bruegel))

обособяване на персонажи, анализ на поведението им преди, по време и след фиксираното на картината, създаване на собствена история... Този тип изображения допринасят за развитие на свързаната реч и въображението, за обогатяване на речника.

Впоследствие жанрът бива преоткрит през 60-те години на миналия век³ и в наши дни се превръща в значим образователен инструмент в редица страни по света [3].

Видове вимелбухи

Различията в изработката на подобни книги могат да се търсят в няколко направления: Размер и материал – обикновено се използва формат А2, който увеличава книгата, придава ѝ по-мощно измерение, позволява наблюдението над повече предмети.

Количество на текста – липса на такъв или символично присъствие, напр. заглавие или елементи на паратекст.

Графичен стил - преобладават наивнореалистични изображения, персонажите и сцените се развиват в разнообразни сегменти на страниците едновременно.

Предмет на изображение – в класическия вариант на вимелбуха са изобразени ситуации, познати от всекидневния живот.

Структура на книгата – всяка панорама може да представлява независим раздел, а може да бъде и част от общо повествование, даже и от серия.

Читателско поведение, което стимулира... [4]

Фиг. 2. Вимелбух на Али Митгущ⁴

³ Немският художник Alfons "Ali" Mitgutsch / Али Митгущ (1935-2022) създава своите вимелбухи от 1968 година; носител на наградата „Ханс Кристиан Андерсен“ през 1978 г. за илюстрации на детски книги, както и на редица други престижни награди – б.а.

Изследователите на вимелбуха говорят за наличието на следните разновидности:

- класически – книга с множество герои и изобилие от сюжетни линии. В нея се описва един ден от живота на героите и взаимоотношенията помежду им, изображенията им присъстват на всяка страница;
- енциклопедически - изобилие от герои и конкретна информация за тях;
- „едностраничен“ - героят „живее“ само на една страница, тук и сега; тематиката е ограничена [2].

Масовото разпространение на визуалния жанр води до определени стратегии в издателската политика. Така например в Германия се извършва обозначаване на възрастта на читателите, за които вимелбухът е предназначен: 0+; от 18 месеца до 3 години, от 3 до 5 години, над 5-годишна възраст. Двете последни възрастови групи съвпадат с хронологичния процес на предучилищното образование на децата у нас, така че в рамките на тези два адресата могат да се планират комплексни и самостоятелни ситуации по различни образователни направления, като се включат дори ранно чуждоезиково обучение и логопедични занимания.

Методически подходи

Етапите на работа с вимелбух, предложени от С. Бачанова и Ю. Таланова, включват:

- формулиране на целта и избор на книга за реализирането ѝ;
- моделиране на игрова ситуация и избор на методи и похвати;
- подбор на допълнителен материал за работа в рамките на играта;
- избор на форма на работа;
- работа с книгата;
- рефлексия;
- моделиране на друга ситуация.

Според тях, липсата на текст позволява да се „чете“ по картините и детето в предучилищна възраст може да стане повествовател на нарисувания сюжет [1].

Без да разполагаме с практически опит, бихме могли на базата на вимелбух – като такъв може да се определи предшественикът на жанра – картината на Брьогел, да подскажем редица игри и занимания, произтичащи от сюжета:

- разговор за игри, в които участват само момичета, игри за момчета, игри за всички деца;
- отгатване съдържанието на игрите от миналото, кои от тях са актуални и днес; какви са правилата им;
- игри с индивидуален, групов и масов характер;
- изпитват ли децата удоволствие от игрите, или изглеждат като малки възрастни; как играят днешните деца.

С помощта на „прозорчета“ /квадрати или правоъгълници, изрязани в рамките на блоков лист/ можем да съсредоточим вниманието върху част от картината и да поставим редица задачи: преразказ на изобразеното; разказ по дадено начало /от учителя/, разказ по тема; разказ по опорни думи; разказ по въображение; разказ по импровизация и т.н.

Отсъствието на текст или фрагментарната му поява освобождава учителя от задължението да следи за развитието на сюжета. Самите деца могат да му подскажат способности от традиционната методическа практика, приложими в такива ситуации: „писане на писмо“ с разказ за приключенията, създаване на диафилм, оцветяване на персонажи в топли и студени тонове според отношението към тях /поднасят се графични контури за оцветяване/, оценяване постъпките на героите посредством пословични и афористични изрази, съпоставка

⁴ <https://www.labyrinth.ru/child-now/ali-mitgush/>

с поведението на познати фолклорни и литературни герои, въображаемо интервю с герой от изображенията и т.н. Примерите са предимно от ситуации по Български език и литература, но могат да се прилагат и в други режимни моменти

Заклучение

Изложението позволява да формулираме следните изводи:

Вимелбух е образователна стратегия, която помага за пробуждане на интерес към книгата от най-ранна възраст, което е предпоставка за формиране на читателска култура у детето.

За разлика от останалите визуални жанрове като комикс и графичен роман, вимелбух „покрива“ изцяло хронологичния период от 3 до 7-годишна възраст, когато подрастващите посещават детска градина. Той може и трябва да присъства във всяка възрастова група, в различни игри и педагогически ситуации.

Вимелбух е сполучлив способ за стимулиране на детската фантазия, за обогатяване на въображението и разширяване на духовния кръгзор на децата. Той допринася за развитието на монологичната свързана реч и разширява игровата култура на подрастващите.

Литература

[1] Бачанова С., Ю. Таланова. Технология работы педагога по книгам жанра Виммельбух. // Учимся вместе: новый формат современной школы. Выпуск 6 (2019). Часть 2. СПб., „Речь“, 2019, 186 с.

[2] Елагина, И. Методы и приемы работы педагога с книгами жанра виммельбух. //Наука и образование: новое время, 2020, кн.1, с. 35-38.

[3] Солдаткина, Я., О. Михайлова. Медийные явления в современной литературе. М., 2019, с. 79.

[4] Rémi, C. Reading as playing: The cognitive challenge of the Wimmelbook // Emergent Literacy. Children's Books from 0 to 3. Amsterdam: John Benjamins, 2011, p. 115–140.

Приложение

Списък на автори на вимелбухи, преведени в България

Автор	Година на първо издание	Брой книги
Ротраут Сузане Бернер	2018	4
Свен Норквист	2011	10
Мартин Хандфорд	2021	3

Автори на вимелбухи, разпространявани като пъзели

Доро Гьобел и Петер Кнор

Автори на вимелбухи, известни в България предимно като илюстратори на детски книги

Тони Улф

Роберто Иноченти

За контакт с автора:

проф. дпн Маргарита Терзиева

mtterzieva@gmail.com